

da bi posekano pospravili. Vsled tega je vse obležalo na tleh. Začelo je trohneti. A v trohneči hosti se je kmalu zaplodilo na milijone požrešnih lubadnih kukcev (Borkenkäfer), ki zdaj daleč okoli gozde pokončujejo. Sicer se dajo posekani prostori zopet nagozditi. Ali tega nihče, ali malo kdo stori. Lakomni fužinarji, tržci in judi gotovo ne. Nevedni manjši gospodarji ne morejo ali pa ne umejo. Naši poslanci in gospodska pa je v tej imenitni reči dozda toliko storila, kakor nič. Vrh tega pa še tisto, kar samsebič požene, živina, posebno koze in ovce pokončajo. Ni čuda tedaj, da je po gorah vedno manj gozdov in vedno več goličav, kder še živina čez nekoliko let ne bo več našla kaj vgristi. Poprejšnjo zemljo bodo vetri raztepli in nevihte poplavile. To pa je škoda in kvar ne samo gornjakom, ampak celej deželi daleč na okrog. Brezobzirno pokončavanje gozdov je večjidel krivo strahovitih nalivov in pogostega ledu, ki zdajne dni pri nas toliko razsaja.

2. Gozdi in dobrave uravnavajo vreme. Oni storijo, da po zimi ni premrazno in po letu ni prevroče. Posekanje gozdov pa stori, da se vreme grozno naglo spreminja, posebno po letu. To je zanimivo.

Kder je dežela precej z gozdom pokrita, ondi se po solnčni vročini prizemeljski zrak polagoma razgreje in gre po malem kot sopuh na kvišku. Tu pride v bolj hladne plasti zraka ter se zopet zgosti in pade večjidel kot rahli dež na zemljo nazaj. Ali druga je pri skalovji in goličavah. Tu se zrak po solnčni vročini do poldneva hitro in silno razgreje. Naglo hiti na kvišku. Prišedši na visoko se naglo zopet shladi, sopuh se spremeni v vodene kapljice, te padajo skozi razhladjene plasti zraka ter se še bolj zgostijo in postanejo led. In ker je dopoldnešnja vročina zrak nad goličavami in skalovjem silno raztenila, zato nastane popoldan močno premikanje zraka. Vihar se vzdigne. Grozne nevihte podijo ledupolne oblake daleč čez nesrečne njive, vrte in gorice. V kratkih urah je ves up prestrašenoga kmeta uničen.

To pa večjidel zavolj lakomnosti in nemarnosti ljudi, ki brezobzirno gozde pokončavajo, za novo nagozdenje pa ne marajo. Posameznik tukaj pomagati ne more. Zato bo treba, da od svojih poslancev in gospodske takisto zahtevamo.

Nekteri gospodarji imajo navado trsove listje trgati. To opravilo utegne mnogo koristiti; pa tudi veliko škodovati, ako se ne opravi v pravem času.

Trs diše skozi svoje listke. Ako mu jih vzameš, tedaj motiš in ustavljaš njegovo rast. Vsled tega pa tudi grozdi zaostanejo in se ne izpolnijo. Zato ne listkov prerano trgati! To se naj zgodi potem, ko so grozdi dovolj dorasli. Tedaj pa je

dobro, da se bolj na solnce spravijo. Posebno velja to o grozdji, ki rado gnije.

Sploh pa se naj potrgajo le oni listki, kateri so blizu grozdov. Više nasajeni se naj pustijo.

Kopati živino je jako in mnogo koristno. Po kopanju se koža osnaži in okrepi, ter vroče telo in kri prijetno razhladi. Pogosto kopanje naj bolj zdatno pomaga zoper vročinske bolezni, n. p. zoper krvni mrtuč (Blutschlag) in črm (Milzbrand.)

Le paziti je, da kopel ni prehladna, žival pa ne prevroča. Izkopana živina se naj nekoliko bolj naglo žene, da se zopet ugrije.

Naj bolj koristi kopanje prešičem, najmanje pa ovcam. —

Dopisi.

Iz Maribora. (Volitve.) Slovenci štajerski, ki želijo vsestransko pravico, mir in zastopnost, so pri svojem celjskem shodu 22. junija postavili centralni odbor v Mariboru, da vodi volitve na slov. Štajerskem. Ta odbor se je dela kmalu poprijel in so priprave za volitve zdaj večjidel vse dogotovljene. Delal je brez hrupa in ropota, vendar možato in strpno. Pod njegovim vodstvom delajo odbori po posameznih sodnijskih okrajih in župnijah.

Pripravljeni smo, magari če jutro volitve razpišejo.

Naši zdajni nasprotniki so liberalci, nemški in slovenski (Plojeveci in Vošnjakoveci.)

Z nemškimi liberalci bomo največ posla imeli v mariborskem volilnem okrogu. Ali upamo, da Seidl-a poderemo; vsaj nas menda mariborski liberalni Slovenci ne bodo nalaš hodili motiti?

V ptujskem volilnem okrogu pa vsled številnih dopisov dvomiti več ni, da bo g. Herman izvoljen. Še celo v Šmarjih bo dobil povoljno glasov. Ako se pa vendar g. Ploju poljubi kandidirati, slobodno. Blamaže nikomur ne branimo!

Naj bolj delajo ali prav za prav ropočejo Vošnjakoveci v celjskem volilnem okrogu. Tednik so nalaš zavolj volitev izdajati začeli. Vendar kdo se bo ropota ustrašil, ki ga delajo nekateri zapeljani gimnazijalci, dijaki, koncipijenti ali pisarji in nekateri zbegani ljudje zraven duševno zelo publega „Sl. Naroda“ in slovensko našemanelega Dorfota ali Tednika? Vsaj „Sl. Narod“ od tistih dob, kar mu je g. Tomšič umrl duševno popolnem hira. Le kdor se slovenski psovati in naj bolj zaslužne Slovence obirati hoče naučiti, le ta še ga zamore brati.

Na naši strani pa stojijo možje, ki so se Vošnjaka usmilili in ga volili, ko je pred Seidlom, kamškim strahom v Celje pribežal. Takisti možje mu zamorejo zopet pot posvetiti, ker jih je zapustil in na Kranjsko potegнул. Naj se da v Ljubljani voliti.

Dakle možje, krepko na noge! Kmalu razvijemo bander, na katerem je zapisano: vse za vero, dom in cesarja.

Naposled še prosimo dotične svoje prijatelje, da po mestih in trgih zbirajo naše ljudi. Kajti tudi za mesta in trge bomo postavili kandidate.

Iz Ptuja, 3. avgusta. (Fortšritlarji). V zboru ptujskega liberalnega „Fortschrittsvereina“ 23. dan julija tirja znani ptujski meščan „Bratanič“ stareji, naj „Fortschrittsverein“ državnemu zboru, kedar bo skupaj prišel, prošnjo pošlje, da medverske postave popolnoma veljavo zadobé, da se upelja, n. p. posilno „civilni“ zakon itd., in da se naj hitro č. oo. Jezuiti iz Avstrije zapodijo. Vse to o liberalnem nemškutarju Brataniču prav lahko verjamemo, ker nam je dobro znano, kako strastno je vselej pri volitvah kmete lovil ter njim v svoji štacuni prigovarjal, naj ne glasujejo za kristjana Hermana, ampak za liberalca Rodoška. Gospod Bratanič! dali ste si s svojim predlogom zaušnico, kajti kmetje, ki le iskrico pameti imajo, brž lahko spoznajo, kakošen ptiček brez perja da ste. Vi kmetje pa, kedar volitve za državni zbor pridejo, pošljite take volilne može na volišče, ktere niti Bratanič niti Pogačnik ali pa kak liberalen slepar ociganil ne bo. Volite take može, ki ne bodo vas in vaše vere za par smodk, kupico vina alj polič pive prodali; take može, ki ne bodo glasovali za kakega liberalca, ampak za narodnjaka in neustrašljivega katoličana gosp. Hermana!

Iz Celja, 3. avgusta. (Vsestranski šolski sklep.) Mestjanska šola (Bürgerschule) je nehala 30. julija sè slovesno sv. mešo in razdeljenjem šolskih spričeval. — Od te šole ni drugega omeniti, kakor da je število šolarjev od 70 naraslo do 89. Učitelji bili so pa ravno tisti, kakor lani in poduk bil je nemšk skoz in skoz, kakor pretečeno leto. — Dne 31. julija bil je šolski sklep na latinskih šolah, na katerih je razun gosp. vodje še 13 profesorjev, 191 učencev — zopet menj od lani — podučevalo. Izdani program ima v svojih predalih nemšk sestavek o čudnih črtah in pikah tristranske piramide, katerega je spisal prof. dr. Maurer in „Slovensko narodno pesništvo“, ktero je kratko in vendar vsestransko pojasnil g. prof. Mih. Žolgar. Po rodu bilo je med učenci 135 Slovencev, 52 Nemcev, 1 Čeh, 1 Hrvat, 1 Oger, 1 Lab. Izmed teh 191 dobilo jih je 29 odliko, 119 enojko, 18 dvojko, 9 trojko, 15 jih sme skušno ponoviti in eden ni bil izprašan. Cela viša gimnazija ima le 9 odlik. Šolarska vsakdanja meša, ki je po predlogu učiteljstva lani prenehala, je izostala tudi letos. Kar pa ni zabranilo, da nebi bilo zopet več dvojk, kakor poprejšna leta.

Dne 24. in 26. julija se je ustmena matura vršila pod predsedstvom g. Holzinger-a. Vseh 13 osmošolcev se je k tej skušnji oglasilo in 3 so njo napravili z odliko, 7 z enojko, eden sme skušno v 2 mesecih, eden v pol leta ponoviti in eden je

prej odstopil. Od vseh teh 13 pravijo, da ne pojde nobeden v duhovščino, čemur se ni čuditi, ker že pogosto gg. profesorji sami mladenčem to storiti odgovarjajo in liberaluhi zdanjega časa duhovnikom skrbijo za prav nizko plačilo in za zaničevanje na cente! Dne 1. avgusta sklenila se je tudi mestna ljudska šola za fante in dekleta. Fantov je konec t. l. šolo obiskovalo 415, čez 50 jih je med letom izstopilo. Deklet bilo je še pri sklepu 275, v začetku se jih je vpisati dalo 325. Razun tega, da Slovenci od čisto nemške šole v Celji malo malo dobička imajo, so se vsled novih šolskih postav ljudske šole pri nas res silno predru-gačile, vendar ne, kakor nekteri kričijo na boljše, temuč očitvidno — na hujše. Otroci vejo, da so se telesne kazni odstranile in da je šiba prepo-vedana. Zanikrni stariši še to svojim otrokom razlagajo. Nered po šolah je najpopolnejši. Hudobni šolarji se na glas smejejo, pogovarjajo, psujejo, med podukom prepevati začnejo, z nogami ropočejo; ako se njim vkaže stat ali klečat iti, se ne ganejo; ako se hočejo zapreti v pričo učitelja zbežijo ali ako so se vendar siloma zaprli, se je že večkrat zgodilo, da je kak razsajavec vrata svoje ječe doli vrgel in všel. — Razun strahu pred šibo se tudi strah božji vedno bolj odstranja, ker ako mladina k spovedi in sv. obhajilu priti ima, se nikdar kak učitelj v cerkvi ne vidi, da bi njo vodil. Šolarska meša je tudi toliko, kakor prejenjala, ker se otroci več skupno k njej ne vodijo in ako še ravno nekteri pridejo, so v resnici ovce brez pastirja. Kakoršna izreja, takošno je tudi zadržanje. Samo par ur kršanskega nauka na teden je premalo za kršansko izrejo mladine. Prihodno leto bodo Celjani še fantiško ljudsko šolo iz zdajšnjih prostorov pred farno cerkvijo v nekdanjo grofijo preselili, kjer je že zdaj mestjanska in deklška šola bila. Tedaj bodo prostori, h kterim so nekda gotovo tudi okoličani plačevati morali, da so se postavili, prazni. Kako lahko bi si to poslopje naši slovenski okoličani zdaj kupili in si svojo šolo osnovali. Žali Bog da naše ljudstvo, dolga leta zanemarjeno, malo spozna dobroto narodne šole. Starši sicer tožujete čez zdajne slabe šole in akoravno so vaši otroci brihtne glave, so vendar navadno med zadnimi zapisani, ker nemškega poduka ne zastopijo. Zakaj se tedaj ne zdramite, si o pravem času svojo šolo osnovati?!

Iz konjiške doline, 1. avg. (Požar.) Pretečeno sredo večer je strela, ki je nad Čadramom iz oblakov šnila, švignila tik farovškega okna v gosp. župnikov hlev. Pobila je kravo, in hlev od tal do vrha vžgala. Komaj ljudje rudečega petelina na strehi zagledajo, že od vseh krajev prihitijo, rešit, kolikor bi se še dalo. Posrečilo se jim je vso živino iz hleva iztirati. Kmalu se vnamejo tudi bližnji svinjaki, katere so pa bili skrbni ljudje že o pravem času izpraznili. Drvarnice niso mogli požara oteti. Vrli farmani so, kolikor najbitrej

mogoče iz Oplotnice pripeljali občinsko in Steinaurjevo brizgalnico. Hudi vihar je gasilec pomagal plamen od farovža in bližnje cerkve odganjati. Tri strehe, kakih 200 centov klaje, več sodov in veliko kuretine je žereči plamen v eni uri v pepel spremenil. Škoda je velika, pa ljubezen farmanov bode svojemu dušnemu pastirju gotovo v kratkem času potrebnih poslopij postaviti pomagala.

Za poduk in kratek čas.

Gospodarska kronika.

Spisal kmet Marko Novak.

Opazka. Marko Novak, ki je ta gospodarski letopis napisal, je v svojem rojstnem kraju kot pošten in razumen mož še v dobrem spominu. Rodil se je l. 1794. na Hujbaru, v župniji sv. Tomaža pri Veliki nedelji. Jegov oče so bili želar, Markov stric pa kmet in ker niso imeli lastnih otrok, so jega vzeli v službo, po smrti pa mu celo kmetijo prepustili. Brati in pisati je takrat malokdo znal. Marko pa se je tega kmalu sam naučil. Že kot pastir je povsod po bukvah narezal svoje ime in druge napise, ki še se zdaj vidijo. Kot gospodar si je vse zapisal, kar je bilo imenitnejšega. Shranjenih je še zdaj mnogo knjižic in kosov papirja od njega popisanih, med temi se nahaja tudi pričajoča kronika, potem sv. pesmi in molitvice, katere je rabil kot „vižar“ k Majki božji bistriški, kamor je vsako leto romal. Zraven kmetijstva se je pečal s tkalčijo, mesarijo in muziko. Pravil je: „kar sam naredim, to me nič ne košta.“ Umrl je l. 1837.

1810. Velik boj in lov. — Toto leto je za vse po srednjem dobro bilo, samo mira ni bilo med ljudmi. Bil je tako velik lov, da je malokde mlad človek ostal!*)

In tedaj so landvere (deželne brambovce) delali, da je vsak, kateri je bil oženjen in zdrav in mlad, razun kmeta, moral biti landver. Mali grunt ni nič držal.

Tedaj je bila velika nevolja med ljudmi; morali smo davati zrnje: žito, pšenico, oves, seno, slamo, sočivje, drva in bele cape za ranjene. Za tem pa je bilo mnogo foršpana, tak, da so si kmeti živino skoro pokončali. Toti foršpan je trpel do novega leta 1811. Ob novem letu je prišel Francoz, tedaj je bil mir od lova in od foršpana. Francoz je bil tu 4 tjedne in so ga morali hraniti z dobro hrano in vinom stariim. Ko je 4 tjedne minolo, pa je odšel sam v svojo deželo.

Zrnje je imelo ceno: kore (dva vagana) zmesi 8 gld.; pšenice kore 12 gld.; vina pint (bokal) 20 kr.

1811. Mir. — Toto leto je bilo po srednjem dobro. Mir od lova in malo foršpana. Le tisti

*) Tedaj so ljudi za vojake lovili.

pri velikih cestah so siromaki postali, ker je prvič naša vojska šla gor, in ko je Francoz obladal, tedaj pa nazaj dol. Tem je bila pri velikih cestah velika nevolja, ker so soldati jemali vse, kar je bilo za jed in vun iz stal so živino jemali.

Za drugo pa je bilo po srednjem dobro; vina malo, ali dobro. Za 20 kopačev gorje je dalo 2 polovnjaka; cena 200 gld. Sadja malokde kaj. —

Zrnje je imelo ceno: zmesi kore 6 gld., pšenice kore 10 gld., vina pint 30 kr.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Sviti cesar imajo zdaj nenavadnega gosta, perzijskega kralja, Naseredina. Jegova dežela je še za turškim cesarstvom daleč v Aziji. Pred 2300 leti je bil poslednji perzijski kralj v Evropi. To je bil Kserkses, ki je l. 480. pred Kristusom z veliko vojsko nad Grke planil, pa sramotno tepen bil. Zdajni perzijski kralj je po tolikih letih zopet prvi, ki pride v Evropo in sicer kot miren popotnik. Obiskal je najpoprej Rusko, potem Prusko, Angleško, Francosko, Laško in je zdaj na Dunaji. Prišel je našega sveta gledat, da bi potem doma svojim do evropske omike in izobraženosti pot odpil. Vendar bo teško kaj iz tega. Evropska omika je slovita hčerka krščanske vere. Perzijani pa so Muhamedanci, deloma še ajdi, ki solnce in ogenj molijo.

Madžari in Hrvati so precej časa delali na medsebojni spravi. Ali zdaj se hoče vse nekako razvrči. Hrvati bi radi imeli narodnega bana, Madžari pa jim posiljujejo madžaronškega. Cesar je sklical hrvatski sabor na 25. den avgusta v Zagreb.

Na Slovenskem prihaja volitvena praska vedno bolj živahna a tudi — nedostojna.

Ne bojimo se sicer, da bi liberalni Slovenci zmagali, toda čudno je, da ne mislimo bolj resnobno na — katoliški dnevnik. Vsaj vidimo, da tjezniki ne zadostujejo.

Vnenje države. Na Nemškem delajo novo orožje, popravljajo staro, stavijo trdnjave, kakor da bi nova vojska žugala. V pomanjkanji zunajnih sovražnikov napadajo sv. Cerkev. Napravili so si postave, po katerih, ako ne ostanejo na papirji, utegnejo kmalu vsi fajmoštri in škofi odstavljati, vse cerkve zaprte, vsa služba božja zatrti biti. Te dni so nadškofa Ledohovskega pred sodnijo sklicali, zakaj se je drznil nekega mešnika iz ene službe na drugo prestaviti — brez dovoljenja lntrovskega cesarja.

Stari Vilelm je prišel te dni na Avstrijsko v gastajnske toplice. Ali bo tudi dunajske razstave šel gledat, še ni gotovo. Nekako se je zopet začel zoper našega cesarja kujati. Kdo vé, če ne misli prepogosto na naše dežele?

Na Francoskem se zdaj veliko govori o